

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่หนึ่งเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการสอนของครูต้นแบบ และขั้นตอนที่สองเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative) แบบศึกษาพหุกรณี (multicase studies) จากครูต้นแบบที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อศึกษาเส้นทางการจัดการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการสอนของครูต้นแบบ

การศึกษาเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการสอนของครูต้นแบบ ดำเนินการตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

ประชากร

ประชากรเป็นครูต้นแบบระดับประถมศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2543 จำนวน 189 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบบันทึกผลการศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบการสอนของครูต้นแบบ จากแผนการสอน เอกสารรายงานการจัดการเรียนการสอน และจากผลการสอบถามข้อมูลจากครูต้นแบบเพิ่มเติมทางโทรศัพท์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสถาบันราชภัฏที่คัดเลือกครูต้นแบบในระดับพื้นที่ 10 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาสงครณ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏอุดรธานี สถาบันราชภัฏยะลา และสถาบันราชภัฏ

นครศรีธรรมราช เพื่ออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับครุภัณฑ์แบบจากรายงาน การจัดการเรียนการสอนของครุภัณฑ์ที่เสนอมายังหน่วยงานดังกล่าว ข้อมูลที่ได้ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครุภัณฑ์ที่เผยแพร่แก่ครูเครือข่าย และข้อมูลเกี่ยวกับวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ที่สอน โรงเรียน บ้านพัก และหมายเลขโทรศัพท์ของครุภัณฑ์

2. ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังครุภัณฑ์แบบทั้งหมด จำนวน 189 คน ให้จัดส่ง แผนการสอนของครุภัณฑ์แบบมายังผู้วิจัย ผ่านทางกองทุนเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการครุภัณฑ์แบบ และผู้วิจัยได้รับ แผนการสอนจากครุภัณฑ์แบบ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 62.43

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแผนการสอนของครุภัณฑ์แบบ จำนวน 118 คน และศึกษาเอกสารรายงาน การจัดการเรียนการสอนของครุภัณฑ์แบบ ที่รวบรวมมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ และสถาบันราชภัฏทั้ง 10 แห่งดังที่กล่าวมาแล้ว โดยการแบ่งกลุ่มศึกษาตามรายวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ที่ครุภัณฑ์แบบสอนคือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และครุภัณฑ์แบบที่สอนแบบบูรณาการเนื้อหา

2. สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากครุภัณฑ์แบบทางโทรศัพท์

3. บันทึกผลการศึกษาในแบบวิเคราะห์หารูปแบบการสอน ตามประเด็นต่อไปนี้ ชื่อรูปแบบการสอนที่ใช้ แนวคิดหรือทฤษฎีของรูปแบบการสอน ลักษณะการพัฒนาหรือวิธีการ ได้รูปแบบการสอน ขั้นตอนหลักของรูปแบบการสอน กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน วิเคราะห์สรุปลักษณะของรูปแบบการสอน ในแต่ละวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. ส่งผลการวิเคราะห์หารูปแบบการสอนในข้อ 4 กลับคืนไปให้ครุภัณฑ์แบบแต่ละคน เพื่อตรวจสอบ แก้ไข และยืนยันรูปแบบการสอนของตน แล้วส่งกลับคืนให้ผู้วิจัย และผู้วิจัย ได้รับผลการตรวจสอบ แก้ไขและยืนยันรูปแบบการสอนจากครุภัณฑ์แบบคืนมา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 82.20

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครุภัณฑ์แบบ

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative) แบบศึกษาพหุกรณี (multicase studies) เพื่อ ศึกษาเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและสภาพลักษณะการจัดการเรียนการสอนของ ครุภัณฑ์แบบ มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

กรณีศึกษาและหลักเกณฑ์การคัดเลือก

กรณีศึกษาเป็นครุภัณฑ์แบบที่ผู้วิจัยคัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (purposive) จากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 โดยคัดเลือกจากครุภัณฑ์ที่สอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และครุภัณฑ์ที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ละ 1 คน รวม 6 คน

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษา มีดังนี้

1. เป็นครุภัณฑ์แบบที่พัฒนารูปแบบการสอนขึ้นมาใช้เอง
2. เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครุภัณฑ์โดยได้คะแนนสูงในอันดับต้นๆ
3. มีความเต็มใจให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการเก็บข้อมูล
4. ได้รับอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนของครุภัณฑ์แบบ

การคัดเลือกกรณีศึกษาทำโดยขอคำแนะนำจากคณะกรรมการคัดเลือกครุภัณฑ์แบบ ส่วนครุภัณฑ์ที่สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไม่ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ไม่พบครุภัณฑ์ที่สอนในกลุ่มนี้พัฒนารูปแบบการสอนขึ้นมาใช้เอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยขั้นตอนนี้ใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกรณีศึกษา ดังนี้

- 1) การศึกษาอัตชีวประวัติ ในด้านการศึกษาอบรม การทำงานและการปฏิบัติงาน เพื่อหาคำอธิบายว่าทำไมกรณีศึกษาจึงมีความคิดเช่นนั้น ได้รับแรงจูงใจจากสิ่งใดจึงได้จัดการเรียนการสอนอย่างที่ดำเนินการอยู่
- 2) การวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกรณีศึกษา ผลงานทางวิชาการและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- 3) การสังเกต โดยการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม สังเกตการปฏิบัติงานการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน การสังเกตสภาพโรงเรียน การสังเกตปฏิสัมพันธ์ของกรณีศึกษากับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน และนักเรียน
- 4) การสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ 2 แบบคือ
 - 4.1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กรณีศึกษา บุคคลในครอบครัว ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู และนักเรียน ตามแนวทางการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เป็นเครื่องมือการวิจัย
 - 4.2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ 4 ลักษณะคือ

4.2.1) การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการอธิบายแนวความคิดของตน

4.2.2) การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก เพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการคำตอบ โดยไม่ให้กรณีศึกษาหันเหไปสนทนาเรื่องอื่น

4.2.3) การสัมภาษณ์แบบตะล่อมกล่อมเกล่า เพื่อล้วงความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่ทำให้สัมภาษณ์

4.2.4) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) เพื่อสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวกับกรณีศึกษามีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง ในเรื่องที่ต้องการศึกษา

แหล่งของข้อมูล

แหล่งของข้อมูลได้แก่ เอกสารการปฏิบัติงาน ผลงานทางวิชาการ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน บุคคลในครอบครัว เพื่อนครู และนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

1. แนวทางการสัมภาษณ์กรณีศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก และอาจมีประเด็นด้านต่างๆเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้

- 1.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว
- 1.2 ประวัติการศึกษาและฝึกอบรม
- 1.3 ประวัติการทำงาน
- 1.4 ทัศนคติต่อวิชาชีพครู
- 1.5 ความร่วมมือในการทำงานกับครูท่านอื่น
- 1.6 การสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนครู และบุคคลในครอบครัว
- 1.7 แรงจูงใจในการพัฒนารูปแบบการสอน

2. แนวทางการสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก และอาจมีประเด็นด้านต่างๆเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้

- 2.1 บุคลิกลักษณะของกรณีศึกษา
- 2.2 ความสนใจเชิงวิชาการของกรณีศึกษา
- 2.3 การสนับสนุนกรณีศึกษาในการปฏิบัติงาน

3. แนวทางการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก และอาจมีประเด็นด้านต่างๆเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้

- 3.1 บุคลิกลักษณะของกรณีศึกษา
- 3.2 ความสนใจเชิงวิชาการของกรณีศึกษา
- 3.3 การส่งเสริมให้การศึกษาอบรมแก่กรณีศึกษา
- 3.4 การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแก่กรณีศึกษา
- 3.5 ความร่วมมือในการทำงานของกรณีศึกษากับครูท่านอื่น

4. แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อนครู เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก และอาจมีประเด็นด้านต่างๆเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้

- 4.1 บุคลิกลักษณะของกรณีศึกษา
- 4.2 ความสนใจเชิงวิชาการของกรณีศึกษา
- 4.3 การเข้ารับการศึกษาอบรมของกรณีศึกษา
- 4.4 ความร่วมมือในการทำงานของกรณีศึกษากับครูท่านอื่น
- 4.5 การสนับสนุนกรณีศึกษาในการปฏิบัติงาน

5. แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพลักษณะการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก และอาจมีประเด็นด้านต่างๆเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้

- 5.1 กิจกรรมที่ปฏิบัติระหว่างการเรียนการสอน
- 5.2 สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 5.3 ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอน
- 5.4 ความรู้สึกที่มีต่อครูต้นแบบ

6. แนวทางการสังเกตสภาพห้องเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพลักษณะการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีประเด็นการสังเกตดังนี้

- 6.1 จำนวนนักเรียน
- 6.2 สภาพทั่วไปของห้องเรียน
- 6.3 บรรยากาศในการเรียนการสอน
- 6.4 ขั้นตอนการเรียนการสอน
- 6.5 การใช้สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้

7. แนวทางการสังเกตสภาพโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและครูในโรงเรียนกรณีศึกษาสอนอยู่ เพื่อศึกษาข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีประเด็นการสังเกตดังนี้

- 7.1 สถานที่ตั้ง
- 7.2 สภาพปัจจุบันด้านบุคลากร
- 7.3 จำนวนนักเรียน
- 7.4 บรรยากาศในการปฏิบัติงาน
- 7.5 ความร่วมมือจากชุมชน

8. แนวทางการสังเกตบ้านพักของกรณีศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลส่วนตัวของกรณีศึกษา เพื่อศึกษาข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของกรณีศึกษา มีประเด็นการสังเกตดังนี้

- 8.1 สถานที่ตั้ง
- 8.2 สภาพภายในบ้านพัก
- 8.3 ผู้ที่ร่วมพักอาศัย
- 8.4 หนังสือทางวิชาการหรือวัสดุหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือครูต้นแบบที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นกรณีศึกษาทางโทรศัพท์ เพื่อขอเข้าไปเก็บข้อมูลการวิจัยในพื้นที่สนาม เมื่อได้รับการตอบรับแล้ว จึงโทรศัพท์เพื่อขออนุญาต วัน เวลา ที่ผู้วิจัยจะไปเก็บข้อมูลกับครูต้นแบบที่เป็นกรณีศึกษา อีกครั้งหนึ่ง
2. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่ครูต้นแบบสอนให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่สนาม
3. ผู้วิจัยออกเดินทางไปเก็บข้อมูลกับกรณีศึกษาทั้ง 6 คนตามวัน เวลา ที่นัดหมาย โดยวางแผนการเดินทางให้ไปถึงบ้านพักของกรณีศึกษาในวันอาทิตย์ก่อนการออกไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกรณีศึกษา และในการศึกษาคครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความเอื้อเพื่อให้พักอาศัยที่บ้านของกรณีศึกษาหรือบ้านผู้บริหารโรงเรียนของกรณีศึกษา ตามแต่กรณีศึกษา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูลอย่างมาก
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลที่โรงเรียนระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์ของสัปดาห์นั้น โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลกรณีศึกษาละ 1 สัปดาห์ต่อเนื่องกัน รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล

วัน เดือน ปี	กรณีศึกษา	วิชาหรือกลุ่มที่สอน
11 – 16 พฤศจิกายน 2544	กรณีศึกษาที่ 1	ภาษาอังกฤษ
18 – 23 พฤศจิกายน 2544	กรณีศึกษาที่ 2	คณิตศาสตร์
25– 30 พฤศจิกายน 2544	กรณีศึกษาที่ 3	ภาษาไทย
2 – 7 ธันวาคม 2544	กรณีศึกษาที่ 4	สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
9 – 14 ธันวาคม 2544	กรณีศึกษาที่ 5	บูรณาการ
16 – 21 ธันวาคม 2544	กรณีศึกษาที่ 6	สร้างเสริมลักษณะนิสัย

5. การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ทำโดยสัมภาษณ์กรณีศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู นักเรียน และบุคคลในครอบครัวของกรณีศึกษา ทั้งการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการตามประเด็นที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์ ตามโอกาสและสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่รบกวนการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ และพยายามรักษาบรรยากาศให้เป็นการสนทนา มากกว่าเป็นการสัมภาษณ์ ในกรณีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการจะขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ บันทึกเทปการสัมภาษณ์ ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจะใช้วิธีการบันทึกข้อมูล ประเด็นสำคัญทันทีภายหลังจากการสัมภาษณ์

6. การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต ผู้วิจัยได้สังเกตสภาพโรงเรียน ชั้นเรียน และบ้านพักของกรณีศึกษา ตามประเด็นที่กำหนดในแบบสังเกต การสังเกตทำทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การรวบรวมข้อมูลทำโดยการจดบันทึก ถ่ายภาพและบันทึกภาพวิดีโอที่บันทึกการเรียนการสอนของกรณีศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

- นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดเทป จำแนกไว้ร่วมกับข้อมูลจากการสังเกต เป็นแฟ้มข้อมูลของกรณีศึกษาแต่ละคน
- ศึกษาข้อมูลของกรณีศึกษาแต่ละคนอย่างละเอียดโดยจัดทำดัชนี (index) ตามกรอบแนวคิด (conceptual framework) หากมีข้อมูลใดนอกเหนือกรอบแนวคิดก็จะให้ชื่อดัชนีใหม่ตามความเหมาะสม
- จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูล (typology) โดยนำข้อมูลทั้งหมดของกรณีศึกษาแต่ละคนมาจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามดัชนี

การตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า เป็นข้อมูลที่มีความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และสังเกต ตรวจสอบกับคำถามการวิจัยก่อนการเริ่มเก็บข้อมูล และในการเก็บข้อมูลผู้วิจัย ดำเนินการโดยการบันทึกเทป การสัมภาษณ์ ถอดเทปการสัมภาษณ์ทันทีเมื่อสัมภาษณ์เสร็จ บันทึกข้อสังเกตต่าง ๆทันทีหลังการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ประสบการณ์ที่เคยเป็นครูประถมศึกษาเช่นเดียวกับกรณีศึกษาสร้างความสัมพันธ์ (rapport) ทำให้กรณีศึกษาเกิดความคุ้นเคย พฤติกรรมการแสดงออกของกรณีศึกษาจึงเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสร้างความตรงภายใน (phenomenological validity) (สุภางค์ จันทวานิช 2537: 176) อีกวิธีหนึ่ง

2. การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช 2537: 128 – 130) ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลคือ แหล่งบุคคล แหล่งสถานที่ และแหล่งเวลา สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแหล่งข้อมูลจากแหล่งบุคคล และสถานที่คือ แหล่งบุคคลได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษา บุคคลที่ร่วมอาศัยในครอบครัว เพื่อนครู ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนว่าตรงกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ได้ตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บในสถานที่ต่างกัน เช่น บ้าน โรงเรียนหรือขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นว่าตรงกันหรือไม่ และยังสามารถตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกต การศึกษาจากข่าว บทความที่เคยลงในวารสารหรือรางวัลที่กรณีศึกษาเคยได้รับ นอกเหนือจากประวัติที่กรณีศึกษาได้เขียนรายงานไว้ในเอกสารสำหรับส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสถาบันราชภัฏที่ใช้เป็นข้อมูลอีกแหล่งหนึ่ง